

КИЧИК МАКТАБ ЁШИДАГИ БОЛАЛАР ҚИЗИҚИШЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ВА ПСИХОЛОГИК ОМИЛЛАРИ

Olimova Shodona Maripjonovna.

Andijon viloyati Qo'rg'ontepa tumani

17-maktab. 1-Toifali Boshlang'ich sinf o'qituvchisi.

Аннотация: Мақолада кичик мактаб ёшидаги болаларда қизиқишларни ривожлантиришнинг педагогик ва психологик омиллари таҳлил қилинган. Кичик мактаб ёши – болаларнинг шахсий тараққиётидаги муҳим давр бўлиб, уларнинг қизиқишлари шаклланишида индивидуал ўқитиш усуллари, муаллимнинг ижобий таъсири, амалий ва интерактив ўқитиш усуллари ҳамда эмоционал муҳит муҳим аҳамиятга эга.

Калит сўзлар: кичик мактаб ёши, қизиқиш, интерактив ўқитиш, эмоционал муҳит, мотивация, ижобий психоэмоционал муҳит

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ИНТЕРЕСОВ В МЛАДШЕМ ШКОЛЬНОМ ВОЗРАСТЕ

Олимова Шодона Марипжоновна.

Андижонская область,

Кургантепинский район школа №17.

Учитель начальных классов первой категории

Аннотация: В статье анализируются педагогические и психологические факторы, влияющие на развитие интересов у младших школьников. Младший школьный возраст – это важный период в развитии личности ребенка, в котором важную роль играют индивидуальные методы обучения, положительное влияние учителя, а также практическое и интерактивное обучение и эмоциональная атмосфера.

Опорные понятия :начальный школьный возраст ,интерес ,интерактивное обучение,эмоциональная атмосфера ,мотивация ,позитивная психоэмоциональная атмосфера

DEVELOPMENT OF INTERESTS IN YOUNGER SCHOOL-AGE CHILDREN PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL FACTORS.

Olimova Shodona Maripjonovna.

17th School, Qo'rg'ontepa District, Andijan Region.

Teacher of the 1st category, Primary school class.

Abstract: This article analyzes the pedagogical and psychological factors influencing the development of interests in younger school-age children. The early school age is a crucial period in the child's personal development, where individual teaching methods, the positive influence of the teacher, practical and interactive learning methods, and emotional environment play significant roles.

Key concepts: early school age , interest ,interactive teaching , emotional environment, motivation , positive psycho-emotional environment

Кичик мактаб ёши, яъни 6-10 ёш болаларнинг онтогенетик тараққиётининг муҳим даври ҳисобланади. Бу ёшда болаларнинг фикрлаш қобилиятлари, қизиқишлари ва олий тафаккур қобилиятлари ривожланиш жараёнига киришади. Ушбу ёшдаги болаларнинг қизиқишларини ривожлантириш, уларнинг ўқишга бўлган мотивациясини ошириш ва ҳар томонлама ривожланишларини таъминлашда муҳим аҳамиятга эга.

Қизиқиш – бу одамнинг маълум бир объект ёки фаолиятга бўлган маънавий ва эмоционал интилиши. Кичик мактаб ёшидаги болаларда қизиқишлар ўзгарувчан ва тез ривожланадиган бўлиб, уларнинг энг муҳим когнитив ва ижтимоий жараёнларига асос солади. Болаларда қизиқишлар шаклланиши ва уларни ривожлантириш, ўқув жараёнига бўлган қизиқиш ва мотивацияни оширишга, шунингдек уларнинг иштрокчанлик ва ижтимоий мослашувини мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Қизиқишлар бевосита болани ўзлаштириш даражаси рухий саломатлиги, хиссий эмоционал ҳолатига таъсир қилади. Ушбу жараёнда қуйидаги педагогик психологик омилларга алоҳида эътибор қаратиш зарур:

1. Ўқитишнинг индивидуаллашган усуллари

Кичик мактаб ёшида болаларнинг қизиқишлари ҳар хил бўлади. Ушбу ёшда болаларнинг шахсий хусусиятларини, қизиқишларини ва ақл-идрок даражасини инобатга олган ҳолда, индивидуал ўқитиш методикасини қўллаш муҳим. Муаллимлар болаларга ҳар бирини хусусий жиҳатда ўрганиб, уларнинг қизиқишларига мос равишда материаллар ва ўқув усуллари танлашлари керак.

2. Ўқитувчиларнинг ижобий таъсири

Ўқитувчи болаларга ўз мавзуларини қизиқарли ва интерактив усулда тақдим этганда, уларнинг қизиқишлари ўсишга башарият келади. Муаллимнинг ишлаш усуллари, уларнинг иштиёқи ва мақсадга йўналтирилган талаблари болаларда ижобий қизиқишлар шаклланишида муҳим роль ўйнайди.

3. Интерактив ва амалий ўқитиш

Болаларга назарий маълумотлардан ташқари, амалий фаолият ва тажрибалар орқали қизиқишларини шакллантириш муҳимдир. Амалий ишларнинг интерактив хусусиятлари болаларга янги билимларни ўзлаштириш ва уларни қизиқарли ва ривожлантирувчи фаолиятга жалб этиш имконини беради.

4. Мазмун ва тузилманинг мослиги

Ўқув материалларининг болаларнинг ёши ва қизиқишларига мос равишда танланиши уларнинг қизиқишларини қўллаб-қувватлайди. Қизиқарли, ўрганишга жалб этувчи мавзулар ва фаолиятлар болаларнинг диққатини тортиб, уларни янги билимларга интиштиришга ёрдам беради.

III. Психологик Омиллар

1. Эмоционал муҳит

Болаларнинг қизиқишлари эмоционал муҳит билан чамбарчас боғлиқ. Ёш болалар кўпроқ ижобий ва яхши эмоционал муҳитда ўқишга қизиқадилар. Муаллимнинг шунингдек, бола билан муомала қилишда самарали эмпатия

кўрсатиши, унинг эҳтиёжлари ва хис-туйғуларини инобатга олиши, болаларда қизиқишларни ривожлантиришда муҳимдир.

2. Мотивация ва қизиқишлар

Болаларнинг қизиқишлари, уларнинг мотивларига асосланган. Мотив ва қизиқишлар боланинг ўзини англаш, мақсадга эришиш истаги ва янги билимларга бўлган иштиёқидан келиб чиқади. Ўқитувчи, қизиқишлардан фойдаланиш орқали болаларни янги билимларга тайёрлаш ва уларда ижобий мотивация шакллантириш учун интерактив ва ёрдамчи методлардан фойдаланиши керак.

3. Психологик хоссалар ва шахснинг ривожланиши

Болаларда қизиқишлар шахсий хоссалар ва индивидуал хусусиятларга асосланган. Масалан, баъзи болалар жуда мустақил ва изланувчан бўлиб, улар янги маълумотларга интилган ҳолда ўрганадилар. Бошқалар эса кўпроқ ижтимоий фаолиятга қизиқади. Шунинг учун болаларнинг шахсини тушуниш ва уларнинг индивидуал қизиқишларига мос ўқув жараёнини ташкил қилиш муҳим аҳамиятга эга.

Болаларда Қизиқишларни ривожлантиришда таъсир қиладиган педагогик -психологик омиллар

Омиллар	Таъсирлар
Индивидуал ўқитиш усуллари	Болаларнинг шахсий қизиқишларига мос равишда ўқитиш
Муаллим шахсининг эмоционал ижобий таъсири	Қизиқишни қўллаб-қувватлаш, ижобий психоэмоционал муҳит яратиш
Амалий ва интерактив фаолиятлар	Қизиқишларнинг тўлиқ ривожланиши ва ёрдамчи методлардан фойдаланиш

Кичик мактаб ёшида болаларда қизиқишларни ривожлантириш педагогик ва психологик омилларга боғлиқдир. Бу жараёнда муаллимлар

болаларнинг индивидуал хусусиятларига эътибор беришлари, уларнинг қизиқишларига мос усуллар ва материаллардан фойдаланишлари керак. Эмоционал муҳит, ижобий мотивация ва амалий фаолият болаларда қизиқишларни ривожлантиришда муҳим аҳамиятга эга. Ушбу омиллар болаларнинг билим олишга бўлган иштиёқини оширишга ва уларни фаол ва қизиқарли ўқув жараёнига жалб этишга ёрдам беради.

Адабиётлар

1. Абдуллаева, З. С. Педагогика ва психология асослари. Тошкент: Ўқитувчи. 2010
2. Алиева, М. Х. Шахсий ривожланишда болаларнинг қизиқишларининг ўрни. Тошкент: Академия. 2015
3. Мухаммедова, Р. У. Психологияда ижобий мотивация. Тошкент: Маънавият. 2016
4. Тўхтамуродов, С. Болалар психологиясининг асосий принциплари. Тошкент: Фан. 2008
5. Юнусов, Ш. Ж. Кичик мактаб ёшидаги болаларнинг ижтимоий фаолияти. Тошкент: Тасвири. 2017
6. Гуломова, Ш. Н. Қизиқиш ва мотивация: болаларнинг ўқишга бўлган иштиёқи. Тошкент: Маънавият. 2019